

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 3 3 T 5 0 1 1 1

ZIMSKI IZPITNI ROK

GASTRONOMIJA IN TURISTIČNE STORITVE

Izpitna pola

Petek, 2. februar 2024 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ravnilo ter
numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja.
Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec. Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalni obrazec in na konceptni list.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 15 krajših nalog, drugi del pa 8 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50, od tega 20 v prvem delu in 30 v drugem delu. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. Koliko mora biti najmanj stara oseba v Sloveniji, da lahko registrira podjetje kot gospodarsko družbo?

- A 21 let.
- B 15 let.
- C 18 let.
- D 20 let.

(1 točka)

2. Med spremenljive stroške v gostinskem obratu uvrščamo

- A strošek priključka vode.
- B strošek porabe pijač.
- C strošek amortizacije.
- D strošek najemnine.

(1 točka)

3. Kaj od navedenega uvrščamo med vire premoženja gostinskega podjetja v pasivi bilance stanja?

- A Obveznosti do dobaviteljev.
- B Terjatve.
- C Zaloge vina.
- D Pomivalni stroj.

(1 točka)

4. Hotel, ki presega minimalne kriterije za pridobitev kategorije 5 zvezdic po pravilniku o kategorizaciji nastanitvenih obratov v Sloveniji, lahko pridobi še oceno

- A superior.
- B first class.
- C izjemno.
- D excellent.

(1 točka)

5. Katera živila so v piramidi zdrave prehrane uvrščena nad tekočino?

- A Kaše, testenine, kruh.
- B Ribe, govedina, jogurt.
- C Oljčno olje, oreščki, surovo maslo.
- D Zelje, paradižnik, jabolka.

(1 točka)

6. Kuskus pripravljajo iz
- A prosa.
 - B koruze.
 - C pšenice.
 - D ječmena.
- (1 točka)*
7. Cviček PTP je suho vino, ker
- A vsebuje do 10 vol. % alkohola.
 - B vsebuje majhen ostanek nepovretega sladkorja.
 - C ga pridelujejo iz belih in rdečih sort grozdja.
 - D ne sme biti dano v promet pred 8. novembrom v letu pridelave grozdja.
- (1 točka)*
8. Kratak sestanek v zvezi z razdelitvijo delovnih nalog za organizacijo banketa ali prireditve imenujemo
- A giweaway.
 - B briefing.
 - C incentive.
 - D office center.
- (1 točka)*
9. Šavrinke so se ukvarjale s/z
- A prodajo obrtnih izdelkov.
 - B dojenjem in vzgojo otrok.
 - C gospodinjskimi deli.
 - D prodajo pridelkov in preprodajo blaga.
- (1 točka)*
10. Kateri od naštetih muzejev je v Mojstrani?
- A Slovenski planinski muzej.
 - B Planšarski muzej.
 - C Narodni muzej Slovenije.
 - D Tehniški muzej Slovenije.
- (1 točka)*
11. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.
- V bližini Cerkniškega jezera si turisti lahko ogledajo grad Podsreda. DA NE
- Klavže so vodne pregrade, s pomočjo katerih je bil omogočen transport lesa po vodi. DA NE
- (2 točki)*

12. V preglednici so naštetе naravne znamenitosti. V vsaki vrstici obkrožite znamenitost, ki sodi v pokrajino, napisano v prvem stolpcu preglednice.

Pokrajine	Naravne znamenitosti			
Julijske Alpe	slap Rinka	Divje jezero	Zelenci	Sgermova smreka
Kamniško-Savinjske Alpe	slap Rinka	Divje jezero	Zelenci	Sgermova smreka
Pohorje	slap Rinka	Divje jezero	Zelenci	Sgermova smreka
Idrijsko hribovje	slap Rinka	Divje jezero	Zelenci	Sgermova smreka

(2 točki)

13. Med naštetimi vrstami vina izberite dve vrsti belega vina in ime vina vpišite v ustrezen pravokotnik na zemljevidu (slika 1), ki označuje območje pridelave.

šipon, modra frankinja, žametovka, zelen, cabernet sauvignon, barbera, refošk, merlot

Slika1

(Prirejeno po: <https://martamojca.wordpress.com/2008/06/07/zgodovina-vinarstva-pri-nas/>. Pridobljeno: 25. 10. 2021.)

(2 točki)

14. Obkrožite besedo oz. besedno zvezo ob poševnici, tako da dobite pravilno trditev o maščobnih kislinah.

Pri dalj časa trajajočem segrevanju rastlinskega olja pri višjih temperaturah, npr. pri cvrtju, nastajajo **trans** / **nasičene** / **omega-3** maščobne kisline.

Trans maščobne kisline imajo močan vpliv na razvoj **ateroskleroze** / **slabokrvnosti** / **golšavosti**.

Dober vir omega-3 maščobnih kislin je/so **oljčno olje** / **ajdova kaša** / **mastne modre morske ribe**.

V večini maščob rastlinskega izvora prevladujejo **nasičene** / **nenasičene** maščobne kisline.
(2 točki)

15. V levem stolpcu so našteje pravnoorganizacijske oblike podjetij, v desnem stolpcu pa so s številkami označene značilnosti podjetij. Smiselno povežite stolpca, tako da na črtico v levem stolpcu napišete ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ družba z omejeno odgovornostjo	1	ustanovitveni kapital znaša 25.000 EUR
_____ družba z neomejeno odgovornostjo	2	ustanovitveni kapital znaša 7.500 EUR
_____ delniška družba	3	fizična oseba
_____ samostojni podjetnik	4	osebna gospodarska družba

(2 točki)

2. DEL

1. V preglednici je prikazana receptura za jogurtovo strjenko. Receptura je sestavljena za 4 osebe. Izdelajte kalkulacijo za jogurtovo strjenko. Marža, ki jo zaračunate pri jogurtovi strjenki, je 140 odstotkov. Računajte na dve decimalni mesti natančno.

- 1.1. Izračunajte manjkajoče podatke in jih vpišite v preglednico.

Živilo	Normativ	Nabavna cena	Nabavna vrednost porabljenih živil v EUR
sladka smetana	0,25 l	5 EUR/l	
jogurt	0,20 l	1,9 EUR/l	
sladkor	0,08 kg	1,5 EUR/kg	
borovnice	0,12 kg	8 EUR/kg	
želatina v lističih	4 lističi	0,28 EUR/listič	
Skupaj nabavna vrednost porabljenih živil v EUR			

(2 točki)

- 1.2. Izračunajte vrednost marže.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

- 1.3. Izračunajte vrednost davka na dodano vrednost (DDV).

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

1.4. Izračunajte prodajno ceno jogurtove strjenke za eno osebo.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

1.5. Navedite, kateri stroški v gostinskem obratu vplivajo na višino odstotka marže, ki so ga v gostinskem obratu zaračunali pri jogurtovi strjenki.

(1 točka)

2. Preglednica prikazuje podatke o poslovanju penziona v decembru.

promet prenočitve v decembru	1400
število zaposlenih	8
odhodki	130.000 EUR
prodajna cena prenočitve	110 EUR

2.1. Izračunajte, kakšna je tehnična produktivnost dela v penzionu decembra.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

2.2. Pojasnite pojem likvidnost poslovanja podjetja.

Obkrožite besedo ob poševnici, da boste dobili pravilno trditev.

Računovodkinja je izračunala, da znaša kazalec likvidnosti na določen dan v penzionu 1,2. Izračunani kazalec likvidnosti pomeni, da je bil penzion na ta dan **likviden** / **nelikviden**.

(2 točki)

- 2.3. Izračunajte ekonomičnost poslovanja penziona v decembru. Rezultat zaokrožite na dve decimalni mesti natančno.

Izračun:

Rezultat: _____

Predlagajte dva ukrepa, s katerima bi bilo mogoče izboljšati ekonomičnost poslovanja penziona.

(3 točke)

3. Skupina turistov je obiskala območje na sliki 3 v barvni prilogi.

- 3.1. V restavraciji Topli val ponujajo jedi, ki so tipične za obiskano območje. Poimenujte testene štrukeljce s sladkim nadevom, ki jih ponujajo kot sladico. Sladico pogosto imenujejo štruklji s podpisom, ker pri zapiranju testenega žepka kuhar na njem pusti svoj odtis.

(1 točka)

- 3.2. Ali lahko jed, opisano v nalogi 3.1., ponudimo osebi, ki je alergična na oreščke? Odgovor pojasnite.

(1 točka)

- 3.3. Poimenujte kravji sir z zaščiteno označbo porekla, ki je značilen za območje na sliki.

(1 točka)

4. Na embalaži hrustljivih mislijev so podatki o sestavinah in hranilni vrednosti mislijev.

Sestavine izdelka: **ovseni** kosmiči 35,6 %, žitni kosmiči (žitarice: riževa moka, polnozrnata **pšenična** moka, **pšenica**, **pšenični** otrobi, riž; sladkor, ekstrakt **ječmenovega** slada, sol), mešanica kandiranega in suhega rdečega sadja 10 % (brusnice, goji jagode, borovnice), palmovo olje, **pšenične** beljakovine, sladkor, glukozni sirup, koščki suhe banane 4 % (banana, sladkor, kokosovo olje), žitni ekstrudat (polnozrnata **pšenična** moka, **pšenična** moka, sladkor, koruzni zdrob, koruzni škrob), **pšenični** kosmiči, sol, aroma, ekstrakt origana.

Povprečna hranilna vrednost	na 100 g
Maščobe	15,0 g
– od tega nasičene maščobe	6,3 g
Ogljikovi hidrati	62,0 g
– od tega sladkorji	19,0 g
Prehranske vlaknine	5,9 g
Beljakovine	14,0 g
Sol	0,38 g

- 4.1. Izračunajte energijsko vrednost zajtrka, ki je sestavljen iz 40 g hrustljivih mislijev in 175 g mleka, ki ima energijsko vrednost 269 kJ/100 g. Rezultat zaokrožite na eno decimalno natančno.

Energijska vrednost zajtrka: _____ kJ

(1 točka)

- 4.2. Pojasnite, zakaj je nekaj sestavin izdelka napisanih s krepkimi črkami.

_____ (1 točka)

- 4.3. Katero ogljikohidratno živilo/jed bodo namesto industrijsko pripravljenih mislijev gostom ponudili z domačim kozjim mlekom na turistični kmetiji, ki je znana po ponudbi jedi iz domačih pridelkov?

_____ (1 točka)

5. Gospa Gorišek iz Metlike razmišlja, da bi začela peči prekmursko gibanico z oznako ZTP (zajamčena tradicionalna posebnost).

5.1. Ali pravilnik o zaščiti omogoča, da gospa izdelek lahko ponudi na trgu? Odgovor pojasnite.

(1 točka)

5.2. Naštejte štiri sestavine, ki jih bo gospa Gorišek potrebovala za pripravo prekmurske gibanice.

(1 točka)

5.3. Ali prekmursko gibanico lahko ponudimo osebi, ki se prehranjuje v skladu z načeli ovovegetarijanske prehrane? Odgovor tudi pojasnite.

(1 točka)

6. Pomembna kulturna dediščina Slovenije so sakralni objekti. Sliki 4 in 5 v barvni prilogi prikazujeta dva samostana v Sloveniji.

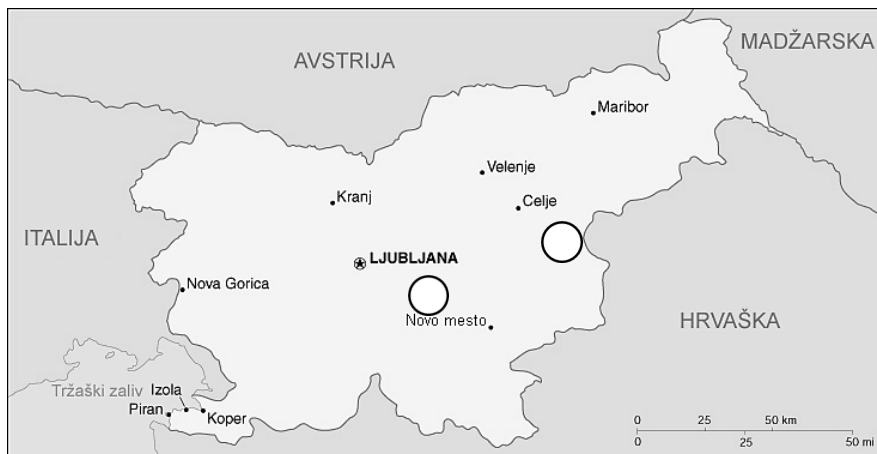
6.1. Katera slika v barvni prilogi prikazuje samostan Olimje? Obkrožite pravilni odgovor.

Slika 4

Slika 5

(1 točka)

6.2. Sliki 4 in 5 v barvni prilogi prikazujeta dva samostana. Na sliki 2 označite njuno lego tako, da v krogec vpišete ustrezno številko slike.

Slika 2

(Prirejeno po: https://hr.wikipedia.org/wiki/Slovenija#/media/Datoteka:Slovenia-map_sl.png. Pridobljeno: 20. 11. 2021.)

(1 točka)

6.3. V okolici samostana Olimje je razvit turizem. Na kateri naravni dobrini temelji turizem, ki je razvit na tem območju?

(1 točka)

6.4. Napišite ime zaščitene območja, znotraj katerega leži samostan Olimje.

(1 točka)

7. Slika 6 v barvni prilogi prikazuje območje Celjske kotline z okolico.

7.1. Poimenujte znano kraško jamo v Celjski kotlini.

(1 točka)

7.2. Celje je bilo pomembno naselje že v času Rimljanov. Znano je, da so ti pokojnike pokopavali zunaj mestnega obzidja. V katerem kraju je danes arheološki park z grobnicami prebivalcev rimske Celeie?

(1 točka)

7.3. Med naštetimi muzeji obkrožite muzej, ki je v Žalcu.

Muzej motociklov Grom Muzej krščanstva na Slovenskem Pokrajinski muzej

Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Slovenije Slovenski gasilski muzej

(1 točka)

8. Ena izmed nalog na področju prodaje in odnosov z javnostmi je tudi razvijanje programov za pospeševanje prodaje.

8.1. Naštete še dve nalogi recepcije za pospeševanje prodaje.

(1 točka)

8.2. Zakaj so VIP gostje pomembni za hotel?

(1 točka)

Prazna stran

Prazna stran

P 2 3 3 T 5 0 1 1 1 1 7

Barvna priloga (k Izpitni poli – Gastronomija in turistične storitve)

Slika 3

(Prirejeno po: <https://www.apartma-most.com/si/location.php>. Pridobljeno: 25. 10. 2021.)

Slika 4

(Vir: https://brezovir.si/wp-content/uploads/2021/07/01-Brez-ovir_...naslovna.jpg. Pridobljeno: 20. 11. 2021.)

Slika 5

(Vir: <https://www.lepote-slovenije.si/wp-content/uploads/2019/03/samostan-...3.jpg>. Pridobljeno: 20. 11. 2021.)

Slika 6

(Vir: Atlas Slovenije za osnovne in srednje šole, str. 20, Mladinska knjiga Založba, d. d., Ljubljana, 2014.)